

Johannes 10, 1 -18

Amen, amen, ik zeg jullie: Wie niet door de deur de schaapskooi binnen gaat, maar op een andere plek naar binnen klimt, is een dief en een rover. Wie door de deur naar binnen gaat, is de herder van de schapen. Voor hem doet de deurwachter open en de schapen horen zijn stem en hij roept al zijn schapen bij hun eigen naam, en brengt hen naar buiten. Wanneer hij al de zijnen naar buiten heeft laten gaan, gaat hij voor hen uit en de schapen volgen hem, omdat zij zijn stem kennen. Een vreemde zullen zij niet volgen, maar juist van hem wegvlugten, omdat zij de stem van de vreemde niet kennen. Deze gelijkenis sprak Jezus tot hen, maar zij begrepen de betekenis niet van wat hij hun wilde zeggen.

En Jezus vervolgde: Amen, amen, ik zeg jullie: Ik Ben de Deur van de schapen. Allen die vóór mij zijn gekomen, zijn dieven en rovers; maar de schapen hebben niet naar hen geluisterd. Ik Ben de Deur. Als iemand door mij binnengaat, zal hij worden gered; hij zal naar binnen gaan en hij zal naar buiten gaan en hij zal weidegrond vinden. De dief komt alleen om te roven en te slachten en te moorden. Ik ben gekomen, opdat zij leven en overvloed hebben.

Ik Ben de Goede Herder. De goede herder geeft zijn leven voor de schapen. De loonknecht, die geen herder is, voor wie het niet zijn eigen schapen zijn, ziet de wolf aankomen, laat de schapen in de steek en slaat op de vlucht; en de wolf grijpt ze en jaagt de kudde uit elkaar. Hij is alleen een loonknecht en bekommert zich niet om de schapen. Ik Ben de Goede Herder en ik ken de mijnen en de mijnen kennen mij, zoals de Vader mij kent en ik de Vader ken; en ik geef mijn leven voor de schapen. Ik heb ook andere schapen die niet uit deze schaapskooi zijn. Ook die moet ik leiden en zij zullen naar mijn stem luisteren; en zij zullen worden: één kudde, één herder. Daarom heeft de vader mij lief, omdat ik mijn leven geef, zodat ik het weer kan aannemen. Niemand neemt het van mij af, maar ik geef het uit mezelf. Ik heb de volle geestelijke macht het te geven en ook de macht het weer aan te nemen; die opdracht heb ik van mijn Vader ontvangen.

Kleine installatie door Jan Verlooy, 25,5 x 18 cm

Beschouwing

Je mag veronderstellen dat tussen zijn opstanding en zijn hemelvaart, de Christus Jezus meerdere keren is verschenen aan mensen uit zijn intieme kring. Waarover zouden ze dan zoal hebben gesproken? Naast de ontmoetingen op Paasdag, kennen we uit de canonieke evangeliën maar van één zo'n gesprek de inhoud. Deze is te lezen in Johannes 21, 15-23 (de vaste perikoop van de derde Kerstdienst!). Bij deze ontmoeting, aan het meer van Galilea, krijgt Petrus de opdracht: "Weid mijn schapen" en "Wees een herder voor mijn schapen". De beelden die Jezus hier gebruikt, moeten Petrus, tot vertwijfeling toe, diep hebben geraakt. Onmiddellijk moet de herinnering zijn wakker geroepen aan dezelfde woorden die de Christus vóór zijn dood en opstanding had uitgesproken over zichzelf: "Ik Ben de goede herder"; alle anderen zijn in wezen "dieven en rovers".

Tegelijk wordt duidelijk dat niet alleen het "Ik Ben de goede herder", maar ook de zes andere "Ik Ben"-woorden uit het Johannes-evangelie als opdracht zullen worden overgedragen op de mens. Volbrengen wordt pas mogelijk nadat het "Ik Ben"-wezen als heilige Geest is binnengetrokken in het hogere ik van de individuele mens. Het is de Christus in ons. Iets wat voor het eerst werd ervaren door Petrus en de andere leerlingen met Pinksteren (Handelingen van de apostelen 2).

Nog anders geformuleerd kun je zeggen, dat in zijn "Ik Ben"- woorden de Christus zichzelf openbaart als het ware Ik van de mens, in zijn oorsprong en einddoel.

Het uitgelezen proviand en bezinningsmateriaal op de weg naar Pinksteren zijn de "Ik Ben"- woorden; woorden van oneindige diepte en reikwijdte, ook voor het dagelijkse leven. In deze beschouwing gaat het om de woorden "Ik Ben de Deur" en "Ik Ben de Goede Herder", uit de vaste perikoop van de tweede zondag na Pasen.

Verschillende figuren spelen een rol in deze perikoop. Het zijn de deur, de dieven en rovers, de deurwachter, de loonknecht en de goede herder. Ieder van hen staat in een bepaalde verhouding tot de schapen. Of beter nog: tot het Ik van de mens, want daar gaat het om.

- **De dieven en rovers** hebben geprobeerd – en proberen dat nog - om de mens van zijn ontwikkelingspad af te brengen. Ze komen niet langs de voordeur van het ware Ik binnen, maar langs de achterdeur van het lagere of dagelijkse ik. Of ze breken in langs een klein venstertje. Zolang de mens zich daar niet van bewust is, creëert dit de dagelijkse realiteit van een leven dat gericht is op het bevredigen van egocentrische behoeften, of dat nu op lichamelijk-materieel gebied is, op ziele-sociaal gebied of op geestelijk gebied. Uiteindelijk zijn deze veelsoortige tegenmachters gericht op de vernietiging van de vrije en verantwoordelijke mens. Maar toch: tegelijk dienen ze, ondanks zichzelf, de bewustzijnsontwikkeling van de mens door de ellende en de pijn die ze veroorzaken.

- **De loonknecht** zou je kunnen beschouwen als het dagelijkse of lagere ik. Hij doet het werk. Ons dagelijks ik moet immers de ware ontwikkeling tot vrijheid en verantwoordelijkheid *willen* en er de voorwaarden voor scheppen. Maar, inderdaad, vaak ontvlucht hij zijn plichten, zelfs als hij die zelf gewild heeft. Uit-vluchten genoeg!

- **De deurwachter** is in deze context het hogere ik van de mens. Hij staat tussen het lagere ik en het ware Ik in. Hij is de opvoeder van het lagere ik en zijn instrument is het geweten. Het lagere ik staat, als het goed is, als loonknecht in loyale dienst van het hogere ik en laat er zich door doordringen en omvormen. Op zijn beurt treedt het hogere ik, als het daarvoor een bewustzijn ontwikkelt, in dienst van het ware Ik. Dit is wat Paulus bedoelde met "Niet ik, maar de Christus in mij." Het geweten zoals we dat meestal opvatten, is gevormd door de verwerking van ervaringen uit het verleden; de grammaticale vorm van het woord is een mooie uitdrukking hiervan. Door de dienstbaarheid aan het hogere ik, kan het zich verder ontwikkelen tot een hoger weten dat verbonden is met de toekomst. Het is een weten dat in staat is om de consequenties van de eigen gedragingen te overzien tot in een verre toekomst. Het hogere ik neemt het lagere ik daarin mee.

Deze ontwikkeling van een hoger geweten gaat niet vanzelf, maar wordt gevoed door inzichten die verworven zijn op een geestelijke scholingsweg. Omdat dit typisch Michaëliësch is, zou je in de deurwachter ook Michaël kunnen herkennen. In de mensenwijdingsdienst wordt in het getijdengebied van de Michaëltijd van hem gezegd, dat hij "helderstralend als Christus' aangezicht de wachter is voor het wijdingsoffer". Verder klinkt, dat "ernst" van hem uitstraalt", die het mensenhart bereid maakt voor het licht". Dit stemt helemaal overeen met de verhouding tussen de deurwachter en de goede herder. Dan is de deurwachter het hogere ik dat zich opent voor het ware Ik.

- **De Goede Herder** is het ware Ik van de mens. Sedert Pinksteren is hij in principe toegankelijk voor ieder mens, ook voor de mensen die zich niet christenen noemen. Daardoor zijn we als mensen in het ware Ik, Christus-Ik, wereld-Ik, één. Naarmate mensen, van welke gezindte ook, dit beseffen, ontstaat er "één kudde", "één herder". Het is een proces dat, gezien het einddoel van de mens, in vrijheid moet worden gegaan. Tegelijk is dat ware Ik volstrekt individueel; de Goede Herder "roept ieder schaap bij zijn eigen naam". Zo kan een Pinkstergemeenschap ontstaan van vrije individuen die heel verschillend zijn van elkaar.

Het Christus-Ik offert zich, geeft zijn leven, maakt een stervensbeweging, sterft, naarmate hij zich kan verbinden met het hogere ik van de mens; hij "geeft zijn leven voor de schapen". Het is de pure, goddelijke liefde die dit doet. In die zin zou je het ware Ik *in* de mens in werkelijkheid het opstandings-Ik van de Christus kunnen noemen; hij geeft zijn leven om "het weer aan te nemen". Het gaat echter om een opstanding waarbij, anders dan bij de gebeurtenissen op Golgotha, de mens in vrijheid bewust is betrokken. Het is een voortgezet Golgotha.

Het mooie van het beeld van de kudde, is dat in een gemeenschap plaats is voor iedereen. Naarmate mensen de Christus volgen, offeren ze op hun beurt datgene wat ze individueel veroverd hebben. Deze offer-liefdessubstantie is “weide”; voeding voor de gemeenschap in dienst van het ware Ik.

- **De Deur** is eveneens het ware Ik van de mens. Eigen aan een deur is dat hij een binnen en een buiten met elkaar verbindt, maar ze ook van elkaar scheidt. Vóór Jezus aan de leerlingen het Onze Vader geeft, drukt hij hen op het hart om bij het bidden eerst “in de binnenkamer te gaan en de deur te sluiten”. (Mattheüs 6, 6).

Om intensief te kunnen bidden en mediteren moet je je concentreren in jezelf; je moet naar binnen. Na een tijd kan je echter merken dat tegelijk de ziel wijder wordt en het bewustzijn juist ook naar buiten gaat. Als je in een meditatieve concentratie, goed in jezelf, buiten wandelt, dan kan je de ervaring opdoen dat de hele omgeving als het ware “binnen” wordt; je wandelt dan letterlijk in jezelf. Je bént dan de wereld, met alle mensen die in die wereld leven. Op dat ogenblik ga je beseffen hoe wáár de al oude richtlijn is, die ook Rudolf Steiner herhaaldelijk in herinnering bracht, o.a in de volgende spreuk: “Wil je jezelf doorgronden, kijk naar alle kanten in de wereld. Wil je de wereld doorgronden, kijk in je eigen diepten.” Met deze ontwikkeling is ook een gevaar verbonden: als het “doorgronden” je ertoe verleidt om met je persoonlijke wil in de andere mens in te breken en hem, hoe goed bedoeld ook, in een bepaalde richting te manipuleren of te dwingen. Op het niveau van het onbewuste lagere ik, is dit aan de orde van de dag. Maar op hogere bewustzijnsniveaus wordt dit een zeer ernstige zaak. Uiteindelijk kan alleen de pure onzelfzuchtige liefde van het ware Ik de Deur zijn naar de andere mens, maar ook de Deur naar mezelf en de wereld, en dit zowel zinnelijk als bovenzinnelijk. Met de Goede Herder als de hoogste leider.

Myriam Driesens